

En man med skägg till knäna

Minnesbilden är tydlig: jag befinner mig i mitt pojkrum, en vårdag 1988. Den musikaliska utvecklingskurva som på ett halvår tagit mig från Beatles, Kevin Coyne och Steeleye Span vidare till Grateful Dead och Jefferson Airplane, har hittills inte lämnat något utrymme för svensk musik. Just den här dagen lyssnar jag emellertid på ett kassetband jag lånat av mamma, och på bandet har en av hennes lärarkollegor spelat in skivorna ”Två tungor” med Fred Åkerström och Mikael Wiehe ”Sjömansvisor”. Åkerström föll jag för omedelbart, inte minst låten ”Den trettionde i första sjuttitvå”, medan Wiehe inte berörde mig nämnvärt. Orsaken till att den här sedan länge förlorade dagen fortfarande finns med mig har dock inget alls att göra med vare sig Åkerström eller Wiehe, utan är istället en av de låtar kollegan spelat in för att fylla upp resten av kassetten: ”Hög standard” med Peps Blodsband.

Jag hade aldrig tidigare hört något liknande; det melankoliska introt, de märkliga ljuden, den lojt sugande rytmen, den distinkta sången, allt lät som om det kom från en för mig fullständigt främmande värld. Det pågick något i låten som jag inte förstod eller kunde ta till mig fullt ut förrän jag lyssnat på den många, många gånger. Där fanns löndörrar och labyrintiska stickspår, alla bedrägligt förledande. Även nu, nära 35 år senare, och med ett liv i stor utsträckning präglad av musikaliska äventyr, är jag inte helt övertygad om vilken riktning jag ska ta när jag lyssnar på låten. Det väcks något i mig varje gång jag hör den och fortfarande skär den sig igenom allt omvärldsbrus med en egg som omöjligt kan göras slö. Den enda övriga svenska låt som påverkar mig på samma vis är Träd, Gräs och Stenars ”Sanningens silverflod”.

Parallellt med att jag upptäckte musiken från den psykedeliska och progressiva eran fann jag mig också snabbt uppslukad av de värderingar som förknippas med den tiden; jag blev ett blomsterbarn vilse i ett sent 80-tal som knappt ens längre mindes vad fred och kärlek var. Ätminstone upplevde jag det så i den västerbottniska glesbygd där jag bodde (och bor). Inte visste jag då att Skogsnäskollektivet låg blott en halv dagsresa söderut, eller att det för den delen fanns enklaver av alternativrörelsemänniskor väl spridda över hela landet.

Såg jag mig omkring från min avlägset belägna utkikspost, dold bakom Ralph J Gleasons ”Jefferson Airplane and the San Francisco sound” och Sohlmans och Bonniers respektive musiklexikon, var Peps Persson den enda samtida hippie jag kunde upptäcka. Så jag skaffade hans skivor, såg honom live om tillfälle bjöds, och läste de få intervjuer jag kunde komma över. Jag blev mäktigt stolt när de lokala fylletrattarna istället för att försöka slå mig på käften, vilket var standardförfarande under ett antal år, sludrande vrålade efter mig att jag såg ut som Peps. I en tidningsintervju jag klippte ut beskrev Peps en vanlig dag: han steg upp vid middagstid, kelade lite med katten, påtade i trädgården. Precis så ville jag också leva mitt liv!

Allt detta är länge sen nu. Peps försvann mer och mer från det relativa rampljuset, samtidigt som jag växte upp och avvecklade idoliserandet av mina förebilder. Men nu när han har dött och jag läser sparade gamla artiklar och minnestexter på nätet, slås jag av likheten i våra vägval: enstöringarna på landet, förlorade i musik och med en omvärldssyn så frapperande i otakt med tiden. Och jo, min dygnsrytm är avvikande, jag kelar med katten och påtar i trädgården. Jag hade med all säkerhet hamnat här även utan Peps, men en slags vägvisare - i det skede av livet då sådana kan behövas - var han definitivt.

För några veckor sedan befann jag mig i en inspelningsstudio tillsammans med min kompis Arne, och vi pratade om Peps och Bosse Skoglund; vi berörde deras otroliga tajming, hur oerhört organiskt det svängde om dem. Varken jag eller Arne är något stort fan av reggaemusik, vilket kan tyckas förvånande i det här sammanhanget, men Peps reggae var något annat än den jamaicanska (som jag ofta finner sövande); den var till stora delar genuint svensk i sitt uttryck, och särskilt på sjuttioåtalsinspelningarna smög sig så mycket udda infall och aparta klanger runt mellan tonerna att man kan bli behagligt yr av det hela. ”Psykedelisk reggae”, sade Arne och jag nickade

instämmande.

Av någon anledning är den absoluta merparten av de intervjuer jag läst med Peps, särskilt de från nittioalet och framåt, märkligt undermåliga. Det pratades vanligen om hans utseende och lite slappt om progrörelsen. Att intervjuobjektet själv var avogt inställd till att blottlägga sig alltför mycket – och ofta upprepade ungefär samma saker i olika intervjuer - komplicerade säkerligen journalisternas uppdrag en smula, men kan knappast vara hela orsaken till dessa oerhört blodfattiga artiklar och tv-inslag.

Extra frustrerande blir det eftersom det är så uppenbart att Peps bar på en djupgående kunskap om mängder av olika typer av musik och hade förmågan att formulera tankar runt detta på ett sätt som var både originellt och fascinerande. Likaså var han en skarpsynt iakttagare av samtiden som kunde resonera initierat runt allt från folkhemmets uppgång och fall till renodlat abstrakta och filosofiska spörsmål. I mina ögon framstod Peps som någon som skulle vara ytterst intressant att få intervjua och jag förvånades ofta över att ingen skicklig journalist lyckades locka honom till att tala fritt och obehindrat, i utbyte mot att avstå från att helt beröra skägget eller håret. Jag närde till och med en liten fantasi om att själv för en stund vara denna journalist, i ett stilla samtal om musik bortom de vanligen nämnda bluesgubbarna, om odling, om motkultur, om politik, om nuet och dået, om livet som den evigt pågående rytmen genom ljus, mörker och universum. I mitt huvud hade det blivit en fantastisk intervju.

En annan återkommande fantasi jag hade, var att få Peps att spela in en skiva med rustik folkblues. Akustisk gitarr, munspel, fottramp och sång; bara egna låtar, inspelade hemma på gården. Kanske skulle det i bakgrunden ha hörts fågelkvitter och vindens sus i trädtopparna. Den elektriska bluesen tycks ha legat honom klart närmre hjärtat, men jag är övertygad om att en sparsmakad inramning av det här slaget skulle ha passat hans förmågor lika bra. I en variant av denna fantasi har producenten (jag, händelsevis) tagit detta material och lekt med delikata pålägg: en kosmisk elektrisk slidegitarr, handslagverk, en sitar som spelar i gränslandet mellan norra Indien, norra Skåne och södra USA. Och kanske lite vildsint primitiv elektronik hämtad från en av DikMiks dagdrömmar.

Nu är Peps borta och mina fantasier ohjälpligt undanstoppade i ett medfaret träskrin tillsammans med annat som aldrig blev av. De flesta av mina musikaliska hjältar har lämnat mig vid det här laget, men endast tre gånger har jag fällt några tårar - Jerry Garcia, Tom Rapp och Peps var alla tillräckligt stora i min värld för att jag skulle reagera på det viset. Garcia och Grateful Dead transporterade mig längre bort än någon annan gjort (och förde mig sedan varsamt hem igen), Tom Rapp skrev låtar långt mer mångbottnade och gåtfulla än deras enkla former borde göra möjligt, men han var också min vän. Peps å sin sida bjöd på fenomenala texter, en svängets magi och han plöjde en fåra för oss som självvalt ställt oss vid sidan av vägen. Han kändes – känns! - lite som en storebror på håll.

Jag slutar där jag började, med ”Hög standard”. Ofta har jag sett den beskrivas som en ironisk, humoristisk skildring av konsumtionssamhället. Ironisk kan jag gå med på, men humoristisk har jag aldrig uppfattat den som – snarare sorgsen och förbannad, ännu idag briljant i sin slakt av det vansinne vi kallar samhälle. Kanske är det en felhörning från min sida, men jag har alltid tyckt att det alldeles i slutet av sången låter som om bandet omvandlar ”ah-ah” till ”ha-ha” (”du har gått på en stöt”), som räcktes ett milt långfinger till de som inte fattat.

I en sentida pärla, från 2005 års ”Äntligen!” (den sista skiva Peps gjorde), finns en besläktad sång kallad ”E du dum”; texten här är lika hårdfört kritisk mot det kapitalistiska samhället som den trettio år äldre föregångaren, och lekfulla ordvändningar hänger direktörer, ekonomer och politiker i ett och samma träd. Refrängen, spefull som det ”ha-ha” jag tror mig höra i ”Hög standard”, lyder: ”E du så dum så du går på det / så får du skylla dig själv! / Men kunde tårar rå på det / Skulle jag fylla en älv”. Där befann han sig, Peps – vid sidan av, men medveten om vad som pågick utanför. Fast besluten att inte vara del av det, men ändå med viljan att påkalla uppmärksamhet runt dessa

skeenden, i hans ögon – och mina – så klandervärda. Det var åtminstone på det viset jag hörde honom, både den där vårdagen 1988 och den junikväll som nu råder. Det är lite för stilla ute för att det universala svänget ska vara uppenbart, men jag vet att det finns där ändå, perpetuellt pulserande. Man måste bara lyssna lite noggrannare.

Jens Unosson
2021-06-28